

5. Шетел тілін үйренуге деген ынтаны арттыру. Әлеуметтік желілерді жобаларды дайындауға және өткізуге, викториналар мен конкурстарды ұйымдастыруға және сауалнамалар жүргізуге арналған алаң ретінде пайдалануға болады.

Қазіргі әлемде білімге деген көзқарас та өзгерді. Бұрын білімді әр түрлі ақпарат көздерінен алуға болады деп есептелсе, енді «ақпарат жүктеу» сияқты ақпаратпен жұмыс жасау әдісі де қарастырылды. Бұл дегеніміз, әлеуметтік желілерді және олардан табуға болатын құралдарды студенттер өз бетінше құру және платформаға жүктеу үшін қолданады. Әлеуметтік желі дайын ақпараттық банк ретінде пайдаланылмайды – оның ішіндегі ақпаратты қолданушылар жасайды.

Қорытынды:

Осылайша, оның бір бөлігі осы мақалада келтірілген әлеуметтік желілер студенттерге шет тілін оқыту тәжірибесінде әлеуметтік желілерді қолданудың тиімділігін көрсетеді, өйткені оларды пайдалану жеке белсенділік тәсілін, принципін жүзеге асыруға ықпал етеді даралық, шет тілін үйренуге деген ынта-ықыластың жоғарылауы, сондай-ақ қателік жіберуден қорқу салдарынан стрессті азайту.

Әлеуметтік желілердің ішінде сіз блог, микроблог, вики, подкасттар, чаттар және тағы басқалар сияқты құралдарды таба аласыз, олар сіз ағылшын тілін білу арқылы қолдана аласыз. Олардың әртүрлілігі мұғалімдерді оқытуда әлеуметтік желілерді белсенді пайдалануға ынталандыруы керек. Сонымен қатар, әлеуметтік интернет-платформаларды пайдалану студенттердің тілге деген қызығушылығын, ынтасын және түрлі форматтағы жұмыстарға белсенді қатысуға және тілдік тәжірибеге ынталандыруды арттырады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Раицкая Л. К. Сущность и формирование иноязычной информационной компетенции в высшей школе // Вестник Московского университета. Серия 20. Педагогическое образование. 2010. – № 2. – С. 28-35.
2. Danah M. Boyd, Nicole B. Ellison; Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship, Journal of Computer-Mediated Communication, Volume 13, Issue 1, 1 October 2007. – 211 p.
3. Клименко О. А. Социальные сети как средство обучения и взаимодействия участников образовательного процесса // Теория и практика образования в современном мире: материалы Международной заочной научной конференции. – СПб.: Реном, 2012. – С.406.
4. Chin-His L., Warschauer M., Blake R. Language learning through social networks: perceptions and reality // Language Learning & Technology. 2016. Vol. 20. № 1. – P. 124-126.

УДК 372.881.111.1

ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУДА БҰҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ РӨЛІ

Шарапхан Шынар Қадырханқызы

shinar8700@gmail.com

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Шетел тілі: екі шетел тілі» білім беру бағдарламасының
4 курс студенті, Нұр-сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – М.Т. Кожаканова

Адамзат шет тілдерін үйренудің маңызын білген кезден бастап, шет тілдерін оқыту құралдарының тиімділігі туралы мәселе туындайды.

Қазіргі уақытта оқу құралдарының арсеналы өте бай. Соның ішінде, үйренуші тілдің түпнұсқа оқу құралдарын пайдалана отырып, шет тілдерін оқыту кеңінен етек жаюда. Бұқаралық ақпарат құралдары шет тілін үйренушілерге түпнұсқа материалдарын пайдалануға (ана тілінде сөйлейтіндерді тыңдауға және сөйлесуге) бірегей мүмкіндіктер жасайды.

Оқушыларды шет тілін оқыту процесінде олардың білімін, танымдық, коммуникативтік және сөйлеу дағдыларын дамыту мақсатында бұқаралық ақпарат құралдарын тиімді пайдалануды үйрету айтарлықтай маңызды. Осыған байланысты ағылшын тілін оқыту процесінде студенттердің дағдыларын қалыптастыру мен дамытудың өзектілігі зор. Бұл мақалада ең өзекті педагогикалық мәселелердің бірі – шет тілдерін оқытуда бұқаралық ақпарат құралдарын қолдану, ағылшын тілі сабақтарында студенттердің коммуникативті дағдыларын дамыту ерекше қарастырылған. ХХІ ғасырдың ерекшелігі – жаһандану мен ақпараттандырудың дамуында тұруымыз. Ендігі кезекте осы екі бағыт аясында тілді үйренудің нақты жолын қамтамасыз етуі керек. Зерттелетін тақырыбымыз заманауи озық технологияларды кеңінен қолдану үшін электрондық оқулықтар, мультимедиялық сабақтар, медиа жүйелерді әзірлеу және пайдалану туралы ақпараттарды қарастырады. Ағылшын тілі екінші тіл ретінде оқушының сөйлеу қабілеті мен жалпы дамуын жақсартып қана қоймай, оны басқалармен мәдени аралық қарым-қатынасқа үйретеді. Оқушылар ағылшын тілін бұқаралық ақпарат құралдары арқылы біле отырып, басқа халықтардың мәдениеті, тарихы, әдебиеті, дәстүрлері туралы біліп қана қоймайды, сонымен бірге меңгерген материалдарды ағылшын тілінде еркін жеткізіп айтуды үйренеді.

Оқушыларға шет тілдерін оқыту кезінде бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалану шешілмеген мәселе болып қала береді. Бұл зерттеу жұмысының мақсаты студенттердің тілді еркін меңгеру дағдыларын дамыту мақсатында медиа технология көмегімен мәдениетаралық құзыреттілікті қалыптастыруды ұйымдастыра алатын тәсілдерді қарастыру және зерттеу болып табылады. Қазіргі лингвистикадағы зерттеудің жаңа бағыттарының бірі – тіл мен мәдениеттің өзара байланысын қарастыру. Көптеген ғылыми еңбектер ұлттық білімді, ұлттық рухты, тілдің ұлттық құндылықтарын дамытуға арналған. Алайда, тіл – мәдени мұраны ұрпақтан – ұрпаққа беру құралы болып табылады. Ғалым А. Қайдардың айтуы бойынша, «кез келген тіл қоғамда өзара байланысты үш функцияны орындайды. Оның негізгі функциясы – қоғам мүшелері бір – бірін түсіну және қарым – қатынас жасау үшін қажет. Оның екінші функциясы – көркем әдебиет тілінің эстетикалық функциясы. Ол суреттеу арқылы адамға ерекше әсер қалдырады және оған рахат сыйлайды. Тілдің бұл функциясы жазушының шеберлігіне және емле мәдениетіне байланысты. Тілдің үшінші функциясы, ғылыми тұрғыдан алғанда, жинақтау функциясы деп аталады. Ғасырлар бойы пайда болған тілдің ерекшеліктері ғасырлар бойы қалыптасқан барлық сөздік қорын жинақтап, оны болашақ ұрпаққа құнды мұра ретінде қалдырады. Сондықтан біз ең алдымен өткен тарихқа және этностың этнографиялық байлығына жүгінуіміз керек». [1]

Осылайша, мәдениет пен тіл арасындағы байланыс күрделі әрі өте тығыз болып келеді. Мәдениет адам қолымен жасалынған материалдық құндылық болғандықтан, оны таза табиғи процесс деп тануға болмайды. Себебі, тіл адамдарға берілген рухани құндылық. Егер тіл мәдениеттің өмір салты болса, онда мәдениет оның ішкі мазмұны болып табылады. Мінекей, тіл мен мәдениетті біз ажырамас мазмұн деп айта аламыз.

Бұқаралық ақпарат құралдары – бұл арнайы техникалық құралдардың көмегімен кез-келген адамға қол жетімді ақпарат болып табылады. Біз әлемдегі күнделікті жаңалықтар мен газет, радио және теледидар секілді ақпараттандырылған құрылғыларды «медиа» деп атаймыз. Латынша "ақпарат" сөзі түсіндіру, баяндау және ақпарат дегенді білдіреді. Қазіргі заманғы ақпарат сөзі күнделікті өмірде, ғылымның әртүрлі салаларында кеңінен қолданылады, соның ішінде философия, экономика, физика, математика, информатика және тағы басқа. Бірақ әр ғылымның өзіндік тұжырымдамасы мен ақпаратты түсіну жолы мен ерекшеліктері бар.

Олардың ерекшеліктерін былай атап көрсетуге болады: жариялылық; тұтынушылардың шексіздігі; арнайы техникалық құралдар-жабдықтардың болуы; ақпарат таратқыштың (коммутатордың) қабылдағышқа біржақты әрекеті; тұтынушы аудиториясының тұрақсыздығы. Қоғамның өмір сүруін қамтамасыз етудегі бұқаралық ақпарат құралдарының рөлі маңызды. 1840 жылы француз жазушысы О.Бальзак баспасөзді «төртінші мүлік» деп атады [2]. Қазіргі заманғы электронды ақпарат құралдарының пайда болуы билік қатынастарының барлық аспектілерін түбегейлі өзгертеді.

Осылайша, бұқаралық ақпарат құралдарының функциялары әртүрлі, бірақ ең бастысы: ақпараттық, тәрбиелік, әлеуметтендіру, конвергентті, жұмылдыру.

Бұқаралық ақпарат құралдарын тек ақпарат алу үшін ғана емес, басқа мақсаттар үшін де пайдалану өте маңызды. ХХІ ғасырдағы ақпараттық қоғамда біз әртүрлі әдістерді қолданамыз. Мысалы, бұқаралық ақпарат құралдарының шет тілін үйренудегі маңыздылығы орасан зор. Шет тілін меңгеруде сол мемлекетте тұрмай, тілді жетік үйрену үлкен мәселе туындатуы мүмкін. Алайда, осы мақсатқа қол жеткізуде бұқаралық ақпарат құралдары маңызды рөл атқарады. Бұқаралық ақпарат құралдары, бейне және интернет арқылы шет тілін оқытуда құнды материалдар болғанымен, оларды оқу процесінде тікелей қолдану әдістемесі шешілмеген күйінде қалып отыр. Мысалы, көптеген көрермендер фильмді көруді ұнатады, бірақ олар шет тілін үйрену процесінде оның пайдасына көп мән бермейді.

Қазіргі уақытта жетілдіруді қажет ететін шет тілін оқыту әдістемесінің теориялық және практикалық мәселелерінің арасында коммуникативті құзіреттілік және оған жету жолдары әрқашан өзекті болып табылады. Қазақстан Республикасында шет тілдерін оқыту халықаралық стандарттың негізгі бағытына сәйкес жүзеге асырылады, яғни оның өзегі еуропалық құзыретте сипатталған көп деңгейлі дайындық болып табылады. Шет тілін оқыту процесі халықаралық стандарттар негізінде оқыту арқылы коммуникативтік құзыреттіліктерді жүзеге асыруға бағытталған. Бұл құзыреттілік тілдік, сөйлеу, әлеуметтік-мәдени және білім беру сияқты ішкі құрылымдық бөлімшелерден тұрады. Сондықтан мұғалімнің міндеті шет тілі сабағында әр түрлі әдістерді (рөлдік ойындар, пікірталастар, жобалық оқыту, кино, бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалану) қолдана отырып, шет тілінде еркін сөйлеуге үйрету. Сонымен бірге, білікті маман оқушыларға тілді үйреніп жүрген елдің мәдени құндылықтарын саналарына сіңдіріп, дұрыс игеруге жол аша білуі қажет. Міне, осындай мәселелерде сабақтар кезінде бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалану жақсы нәтижелерге қол жеткізуге көмектеседі [3].

Дамыған елдің білім беру жүйесінде мынадай міндеттер шешілуі тиіс: білім беру сапасын арттыру, компьютерлерді пайдалану, бұқаралық ақпарат құралдарын, интернетті, электрондық телекоммуникацияларды және электрондық оқулықтарды пайдалану. Жоғарыда аталған тәсілдер оқушыларға заманауи білім алуға және танымдық белсенділігін арттыруға көмектеседі.

Бұқаралық ақпарат құралдарының білім беру процесіне әсері жоққа шығарылмайды. Адам қызметінің барлық салаларына жаңа ақпараттық технологияларды енгізу ақпараттық қоғамның негізгі көрінісі болып табылады. Медиа технологияларды үздіксіз білім беру жүйесінде пайдалану оқытудың педагогикалық технологияларының, оқытудың ақпараттық технологияларының және оқытудың компьютерлік технологияларының пайда болуына әкелді. Сондықтан осы тұжырымдамаларға назар аударуды жөн көрдік. Білім беру медиа технологиясы – бұл оқушылардың өзіндік танымдық қызметін дамытуға, оқыту мен оқытуды басқаруға, сондай-ақ білім беру мәселелерін шешуге бағытталған әдістемелік, психологиялық – педагогикалық, бағдарламалық -техникалық және ұйымдастырушылық құралдардың жиынтығы.

Оқытудың формалары мен әдістері, сондай-ақ білім беру процестерінің мазмұны әртүрлі бағдарламаларды, жүйелер мен орталарды кеңінен қолдана отырып, ақпараттық білім беруде айтарлықтай өзгерістерге ұшырайды. Осылайша, оқытудың тиімділігін арттыру үшін бұқаралық

ақпарат құралдарын пайдалану білім саласына айтарлықтай өзінің үлкен үлесін қоса алады. Мысалы:

- оқушылардың дербестігін арттырады;
- түрлі ақпарат көздерімен жұмыс істеу дағдыларын дамытады;
- оқушыларға ақпаратты берудің, өңдеудің, сақтаудың заманауи әдістерін үйретеді;
- өзінің зияткерлік және шығармашылық қабілеттерін дамытады;
- өмірге бейімделуге көмектесетін әлеуметтік дағдыларды дамытады;

Мұндай өзгеріс оқушылардың оқуға деген ынтасын арттырады, сабақтың жаңа үлгілерін іздеуді, үлгерімді бақылауды (топта жобаларды бірлесіп қорғау) ынталандырады, жеке оқушыларға бағытталған қызықты оқыту формаларын енгізуге көмектеседі. Біз бұқаралық ақпарат құралдары кең орта ғана емес, сонымен бірге өзін-өзі басқаруға, қоғамдағы өзін-өзі тануға жаңа мүмкіндіктер ашатын және адамдарға өз энергиясын жаңа жолмен пайдалануға мүмкіндік беретін қуатты құрал деп санайтын философтармен толықтай келісеміз.

Компьютерлік оқыту оқытушы мен оқушының бұқаралық ақпарат құралдарын қолдана отырып шет тілін меңгеруге қолданылады. Соның ішінде, музыкалық-бейнелеу анимациясын қолдана отырып, мультимедиялық кескіндер мен графика түрінде шет тілін беруде үлкен маңызға ие. Пішіндер, құралдар, палитра, дизайн, лингвистикалық, көркемдік және т.б. шешімдердің үйлесімі шет тілін үйрену процесінде оның мазмұнын толықтырады. Осы аталған құралдардың барлығы оқушылардың сезім мүшелеріне толықтай әсер ететінін, олардың ойлау қабілеттерін арттыратынын, аналитикалық ойлау мен көрнекі қабылдаудың барлық түрлерін, есте сақтауды ынталандыратынын, оқу ақпаратын толық қабылдау мен тануға негіз қалайтынын анықтадық.

Бұқаралық ақпарат құралдары, оның ішінде мультимедиялық, оқушылардың оқу ақпараттарын қабылдауда көру және есту бейнелерін біріктіруге көмектеседі. Оқу материалдары мен қосымша тақырыптық материалдарды бейнелеудің көрнекі құралы ретінде шет тілдерін меңгеруде танымдық, әдеби, көркем және әлеуметтік ақпарат алуда бұқаралық ақпарат құралдарының, компьютерлердің, мультимедиа мен интернеттің рөлі артты. Мультимедиа, презентациялар, бейнелер оқушыларға шет тіліндегі экстралингвистикалық ақпаратты анықтауға және игеруге көмектеседі. Бұл ақпарат шет тіліндегі грамматикалық ерекшеліктер мен тілдік ақпаратты анық және дәл қабылдауға ықпал етеді. Грамматикалық категорияларды қарастырсақ, бұрындары оқушылар ережелер мен сөздерді жаттап алу арқылы грамматикалық бөлімді жүзеге асырған. Эксперимент барысында ақпараттық технологияларды қолдану сабақтарда табиғи орта қалыптастыратыны, әңгіме жүргізуге мысалдар келтіретіні және оқушылардың сөйлеу дағдыларын дамытатыны атап өтілді. Оқу ақпаратының нысандары (суреттер, слайдтар, суреттер), презентациялық нысандарды безендіру (анимация, түрлі эффектілер), сөйлеу және дыбыстық сүйемелдеу формалары жобаның негізгі мақсатына және өзекті мәселелерден ауытқымау керек. Мұғалім өз кезегінде оқушыға өз әрекеттерін бақылауға, кеңес беруге және басқаруға мүмкіндік береді. Бұл оқушының мультимедиялық жобадағы еркін болуын, ол жобаның тиісті бағыттарын өз бетінше жоспарлап іске асыруды үйренеді және презентациялардың, бейнефильмдердің, радиохабарлардың дыбыстық сүйемелдеулеріде сабақ барысында айырықша рөлге ие.

Н. Персикованың пікірінше: "бұқаралық ақпарат құралдары арқылы оқыту технологиясы өзіндік танымдық іс-әрекетті дамытудың әдістемелік, психолингвистикалық, бағдарламалық-техникалық, ұйымдастырушылық құралдарының жиынтығы болып табылады" [4].

Бұқаралық ақпарат құралдары арқылы оқыту технологиясы мұғалім мен оқушы арасындағы қарым-қатынасты өзгертеді. Бұл өз кезегінде оқуға деген ынтаны арттырады, оқу қарқындылығын арттырады. Оқуға ынталандыру – бұл оқытудың қозғаушы күштерін дамытудың әдістері, құралдары мен тәсілдерінің жиынтығы. Оқытудың жаппай ақпараттық

технологиялары – бұл компьютерлік технологиялар, байланыс құралдары және бағдарламалық құралдар жиынтығы.

Мультимедиа – бұл компьютерлердің әртүрлі ақпарат түрлерін ұсыну қабілетін дамытатын және адамның көп сенсорлық сипатына негізделген технология.

Мультимедиа – бұл интерактивті түрде екі немесе одан да көп ақпарат түрлерін біріктіру.

Мультимедиа – бұл әртүрлі формаларда ұсынылған ақпаратты біріктіруге мүмкіндік беретін компьютерлік жабдықтар мен бағдарламалық жасақтама жиынтығы.

Шет тілі сабақтарында бұқаралық ақпарат құралдары арқылы білім беру траекториясын жүзеге асыруға байланысты мәселелерді шешудің анықталған тәсілдерінің бірі интернет болып табылады. Интернет – технологиялар контексіндегі білім берудің дамуы шет тілін оқыту процесінің мазмұнына айтарлықтай өзгерістер енгізді. Тілдерді үйренуде интернеттің мүмкіндіктерін қолдана білу, интернеттен құнды ақпаратты тиімді іздей және таба білу өте маңызды. Сонымен қатар, ғаламдық гипермәтіндік ақпараттық жүйе (www), электронды кітапханалар, бейнеконференциялар; журналдардың электронды нұсқалары, виртуалды мұражайлар, электронды хабарландыру тақталары, электрондық пошта жүйелері шет тілін үйренуде ерекше әсер мен орынға ие.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Әбдуәли Қ.Т. Халық даналығы. – Алматы, 2004. – 102 б.
2. John Vivian. The Media of Mass Communication. – New York, 2007. – P. 35
3. Jay Black. Introduction to media communication. – Boston, 1998. – P. 167
4. Персикова Т.Н. Межкультурная коммуникация и корпоративная культура: Учебное пособие. – Логос, 2011. – С. 224.